

IZAJASZ 55,6-9.10-13: TEKST KAZALNY

6. Szukajcie JHWH, gdy daje się znaleźć!
Wzywajcie go, gdy jest blisko!
7. Niech porzuci niegodziwy drogę swoją
i człowiek nieprawy myśli (zamiary) swoje,
i niech nawróci się do JHWH, a zmiłuje się nad nim,
i do Boga naszego, bo pomnaża przebaczenie!
8. Tak, myślami (zamiary) moimi nie są myśli wasze,
a drogi wasze nie są drogami moimi – wyroczenia JHWH.
9. Bo wyższe są niebiosa od ziemi,
tak wyższe są drogi moje od dróg waszych
i myśli moje od myśli waszych.
10. Z pewnością, jak pada deszcz i śnieg z niebios i tam nie powraca,
lecz nawadnia ziemię i sprawia, że rodzi¹ i wypuszcza pędy,
i daje nasienie siejącym i pożywienie jedzącym;
11. tak dzieje się ze słowem moim,
które wychodzi z ust moich i nie powraca do mnie puste,
lecz czyni to, co chciałem,
i skutecznie realizuje to, z czym je wysłałem.
12. Tak, z radością wyjdziecie i w pokoju zostaniecie sprowadzeni!
Góry i pagórki niech się weselą przed wami radosnym okrzykiem
i wszystkie drzewa stepu niech klaszczą w dłonie!
13. Zamiast ciernia niech wyrośnie jałowiec (cyprysowaty),
zamiast pokrzywy niech wyrośnie myrt²,
tak że stanie się dla JHWH imieniem,
znakiem wiecznym, który nie może zostać usunięty³.

Po raz kolejny w bieżącym roku liturgicznym tekst kazalny pochodzi z rozdziałów przypisywanych Deutoroizajaszowi i wiąże się z końcem epoki wygnania babilońskiego (powrotem do ziemi obiecanej i odbudową), reaguje na zniechęcenie i brak w wiary w to, że Bóg może w ten sposób odmienić los ludu wybranego. Wyznaczony fragment to w.10-12a, z

¹ Dosł.: zapładnia ją.

² Mająca jadalne i smaczne owoce.

³ Całkiem możliwe, że Q^a jest lepszym wariantem tekstowym: *stanie się dla JHWH znakiem, imieniem wiecznym, które nie zostanie usunięte.*

których w.10-11 wyróżniają się w poetyckim kontekście swoją prozatorską formą. W.12a, zapowiadający wyjście wygnańców z Babilonu i powrót do ziemi obiecanej, wiąże się z w.12b-13a, które opisują zmiany w przyrodzie towarzyszące temu powrotowi wygnańców. W wyznaczonym tekście kazalnym uwzględnia się ponadto w.6-9. Cały przetłumaczony powyżej fragment zamyka drugą część Iz, za którą ma stać właśnie prorok Deutoroizajasz, i w pewien sposób podsumowuje jej przesłanie. Jest to złożona literacko kompozycja, składająca się z kilku powiązanych (np. poprzez powtarzające się słowa; por. kolory użyte w tłumaczeniu) ze sobą części.

W.6-7 są pouczeniem proroka, a nie mową JHWH (jak kolejne wiersze, z wyjątkiem końcowego w.13b). Ponieważ Bóg jest teraz blisko i pozwala się znaleźć, prorok nawołuje do zwrócenia się do Niego. *Szukanie* we wcześniejszym okresie oznaczało pielgrzymowanie do świątyni, do miejsca Bożej obecności (np. 5Mż 12,5). Tutaj nie chodzi o pielgrzymkę do jakiegoś określonego miejsca, ale o czas, moment w historii, w którym zbawiający Bóg jest blisko, niejako na wyciągnięcie ręki (46,13; 51,5). Ten czas trzeba wykorzystać, zwracając się do Boga, gdyż zbawienie, tj. uwolnienie wygnańców, właśnie nadchodzi. Teraz krok wiary powinni zrobić adresaci tych słów.

W szczególności niegodziwi i postępujący niewłaściwie powinni się nawrócić i porzucić swój dotychczasowy sposób życia (postępowanie i plany). Oba określenia nieprawych (*raša*⁴ i [*iš*] *awen*) są niezwykle rzadkie w Dtiz i odnoszą się do bezbożnych przestępców, przy czym może chodzić zarówno o występki przeciwko bliźniemu, jak i odstępstwo od prawdziwego Boga. Prorok zapewnia o Bożym miłosierdziu, Bóg może i chce obficie udzielić swojego przebaczenia, tzn. puścić przestępstwa w niepamięć. Ludzkie postępowanie może stać na przeszkodzie zbawczej bliskości Boga⁴.

W.8-9 są mową Boga – podobnie jak w.10-11(12-13a), z tym że w.8-9 charakteryzują się wyrafinowaną formą poetycką (chiasm w w.8). Z naciskiem podkreślono w nich wyższość Boga, a tym samym Jego planów i zamiarów wobec Izraela i świata (por. 49,6) w stosunku ludzkich planów. Jednoznacznie zaznaczono, że ludzkie plany nie mają nic wspólnego z tym, jak Bóg kieruje losami ludu wybranego i świata. Bóg planuje i działa na zupełnie innym poziomie niż ludzie. Jeśli słowa te są reakcją na zniechęcenie odbiorców, to pokazują, że Bóg w całości niespodziewany i sobie tylko znany sposób realizuje swoje zbawcze

⁴ W.7 nie bez racji jest uważany za dodatek – nie jest zachęceniem tych, którzy są najwyraźniej zniechęceni sytuacją, w której żyją, do zwrócenia się do Boga, lecz wezwaniem do zmiany swego postępowania, bezbożnego życia. Wyrazy *drogi* i *plany* mają w nim inne znaczenie niż w w.8nn.

zamierzenia i nieoczekiwane plany (por. też Jr 29,11). Bożego działania nie można mierzyć ludzkimi możliwościami.

Prozatorskie **w.10-11** poruszają inny aspekt Bożego działania. Posłużono się obrazem (w.10), który przywodzi na myśl wyschniętą ziemię, step, który gdy tylko spadnie deszcz (lub śnieg), zaczyna się zielenić, trawy i inne rośliny wypuszczają pędy, kwiaty zakwitają. Woda z opadów sprawia w końcu, że trawy wydają ziarno, które służy zarówno do siewów, jak i za pożywienie. Podobnie ma się sprawa ze słowem Bożym, tj. słowem przekazywanym za pośrednictwem proroków (w.11; por. 44,26 i 50,4). Ono zawsze okazuje się skuteczne, realizując Boże zamiary (zob. 40,8). W przypadku Deuteroizajasza treścią tych słów są zbawcze plany Boga, uwolnienie wygnańców (43,14), powrót z wygnania (43,19; 48,20) i odbudowa Jerozolimy i jej okolic (49,16-20; 51,3), a także ocalenie innych narodów (45,6). Nawet jeśli odbiorcy nie mogą jeszcze dostrzec spełnienia się zwiastowania prorockiego, to nie ulega wątpliwości, że słowo to zostanie zrealizowane. Miarą Bożego słowa jest jego skuteczność (por. 5Mż 18,21-22; 2Tym 3,16). Nie ma jednak mowy o żadnym automatyzmie. Czytając te słowa po w.8-9, staje się jasne, że realizacja Bożych obietnic wykracza poza ludzkie oczekiwania. Bóg zapewnia, że zwiastowane przez proroków słowo okaże się wcześniej czy później w pełni skuteczne, spełni się.

Następna część (**w.12-13a**) jest zapowiedzią radosnego opuszczenia Babilonu i obietnicą sprowadzenia (przez Boga, który kryje się za formą bierną czasownika) – po wcześniejszych rozdziałach wiadomo, że chodzi o powrót wygnańców do ziemi obiecanej i do Jerozolimy. Przyroda zostanie w cudowny sposób odmieniona. Spersonifikowane pagórki i drzewa będą się cieszyć razem z powracającymi, co więcej, step porośnie drzewami, które wydają jadalne i użyteczne owoce, a także dają trochę cienia. Przyroda zostanie przez Stwórcę przemieniona, by towarzyszyć powracającym, służąc im (por. 41,17-20). Boże działanie zmienia nie tylko ludzkie życie (w.8-9.11), ale i naturę. Powrót będzie miał spektakularną „oprawę”. Aż trudno się dziwić, że słowa proroka spotykały się z rezerwą czy niechęcią. Ale niemieszczące się w ludzkiej wyobraźni plany Boże (w.8-9) zostaną przez Boga w cudowny sposób zrealizowane (w.10-11). Lud już teraz ma się uchwycić tej nadziei, bliskości zbawiającego Boga (w.6), ten moment teraz nadchodzi.

Fragment ten i całą księgę Deuteroizajasza zamyka **w.13b**. Dobre imię wiąże się z chwałą tego, kto go nosi. Zbawienie, którego obiektem jest Izrael, stanie się dla Boga chwałą i będzie postrzegane jako znak Jego objawienia się w historii, znak, którego nie będzie się dało zmazać. Bóg uwielbi się w swym czynie zbawczym.

Na zakończenie warto nadmienić, że późniejsze pokolenia wyciągnęły lekcje z tych wierszy (w.8-9). Choć powrót nie był spektakularny, a odbudowa związana była z wieloma problemami (por. Ag, Ne-Ezd), to dostrzeżono w nich spełnienie się obietnic danych przez Boga poprzez Deuteroizajasza (por. w.11) i przekazywano przesłanie tego proroka kolejnym pokoleniom.

Omawiany tekst jest podstawą kazania na 2. niedzielę przed postem, tj. przedostatnią niedzielę poprzedzającą okres pasyjny (*Sexagesimae*, tj. 60 dni przed Wielkanocą). Niedziele te służą przygotowaniu do okresu pasyjnego. Dominującym tematem 2. niedzieli przedpostnej jest skuteczność słowa Bożego (Hbr 4,12-13; por. Mk 4,26-29), a także wezwanie do jego słuchania i przyjmowania (hasło tygodnia Hbr 3,15 oraz Łk 8,4-8).